

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE 2024.

OPŠTINA PLJEVLJA

1. UVOD

1.1 Zašto Lokalni akcioni plan za mlade?

Mladi predstavljaju veoma važan resurs razvoja jednog društva, i shodno tome, proces planiranja politike za poboljšanje položaja mladih u našoj lokalnoj zajednici predstavlja veoma važan korak. Prema Zakonu o mladima (član 2), postavljena je starosna granica mladih te se mladima smatraju lica sa navršениh 15 do 30 godina. Lokalni akcioni plan za mlade izrađen je u skladu sa Zakonom o mladima (2019) i Nacionalnom strategijom za mlade (2023-2027) i Akcionim planom (2023-2024).

U postupku izrade lokalnog akcionog plana za mlade, a shodno kratkom vremenskom periodu uzrokovanom kašnjenjem Nacionalne strategije za mlade, Sekretarijat za sport i mlade je na adrese relevantnih aktera iz oblasti društvenog i ekonomskog života mladih uputio zahtjeve za dostavljanje informacija u cilju prikupljanja ideja i aktivnosti iz njihove oblasti djelovanja i rada sa mladima.

Pred vama se nalazi dokument koji predstavlja smjernicu za planiranje i sprovođenje aktivnosti za podršku mladima na svim nivoima, koji će doprinijeti obogaćivanju životnih uslova i povećanju uticaja mladih na društvene razvojne tokove. Ovim planom utvrđuju se ciljevi, mjere i aktivnosti omladinske politike na opštinskom nivou, kako bi ostvarili interese ciljne grupe tj. mladih. Ključni prioriteti za mlade definisani ovim LAPM-om, proizvedu su analize trenutne situacije u opštini Pljevlja, smjernicama koje se nalaze u Strategiji za mlade za 2023-2027 i dostavljenim predlozima aktivnosti.

Lokalni plan za mlade omogućava zajednici da identifikuje i prilagodi se specifičnim potrebama mladih ljudi na lokalnom nivou.

Omogućava im da izraze svoje potrebe, želje i zabrinutosti i da imaju direktnu ulogu u oblikovanju politika koje ih se tiču. Ovo povećava osećaj odgovornosti i pripadnosti lokalnoj zajednici.

Analizirajući dostavljene prijedloge, utvrđujemo da su svi akteri saglasni oko toga da jedan ovakav dokument predstavlja ključni element za poboljšanje položaja mladih i da su se sljedeće oblasti izdvojile kao prioritarna polja na koja treba djelovati:

- Obrazovanje

- Zapošljavanje
- Zdravlje, porodica i bezbjednost
- Kultura
- Mobilnost, informisanost i slobodno vrijeme

1.2. Instrumenti za sprovođenje omladinske politike na lokalnom nivou

Omladinska politika podrazumijeva sve mjere i aktivnosti koje su usmjerene na poboljšanje položaja mladih u našoj lokalnoj zajednici, a koje proizilaze iz samih potreba mladih. Omladinska politika odnosi se na sva socijalna, obrazovna, kulturna, politička i sva ostala pitanja koja su od značaja za mladu osobu. U Crnoj Gori omladinsku politiku sprovodi Vlada Crne Gore odnosno Ministarstvo sporta i mladih. Na nacionalnom nivou, 2019. godine, donešen je Zakon o mladima. Na osnovu ovog Zakona omladinska politika se planira, sprovodi i unaprijeđuje na osnovu stvarnih potreba mladih, empirijskog i praktičnog znanja o položaju mladih, istraživanja i redovnog praćenja i procjena položaja mladih uz aktivno uključivanje mladih u ovaj proces. Zakonom se uređuje način utvrđivanja i sprovođenja omladinske politike, kao i mjere i aktivnosti koje se preduzimaju u cilju unapređivanja društvenog položaja mladih i stvaranja uslova za ostvarivanje potreba mladih u svim oblastima od interesa za mlade. Takođe, na nivou Crne Gore donešena je i Nacionalna strategija za mlade 2023-2027, koja definiše mjere, podmjere i aktivnosti koje treba sprovoditi da bi se definisani prioriteti ostvarili, te aktere koji su zaduženi za njihovu implementaciju.

Na nivou Opštine Pljevlja, najvažniju ulogu u dijelu sprovođenja omladinske politike ima Sekretarijat za mlade i sport, Kancelarija za mlade i sport, Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti, Omladinski servis, Američki ugao i Kreativni Hub.

1.3. Opština Pljevlja (demografske karakteristike)

Pljevlja se nalaze na sjeverozapadu Crne Gore. Susjedne opštine su Žabljak, Bijelo Polje, Prijepolje, Priboj, Cajnice, Foca. Zahvataju površinu od 1346 km² što čini 10 % od ukupne teritorije Crne Gore, predstavljajući po površini treću opštinu u Crnoj Gori (poslije opština Nikšić i Podgorica). Prema rezultatima popisa iz 2011. godine, opština ima 30 780 stanovnika (15138 muškaraca – 49.17 % i 15 648 žena – 50,83 %). U gradu živi 19 489 stanovnika ili 63.30 %, a u seoskom i prigradskom području 11 297 stanovnika ili 36.70 %. Od ukupnog broja stanovnika, 5 547 pripada starosnoj granici od 15 do 29 godina, što čini 18 % stanovništva opštine Pljevlja.

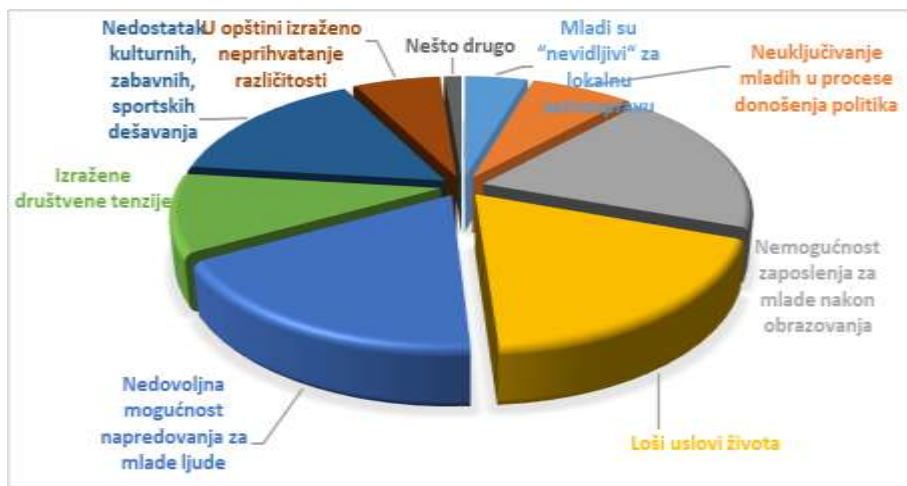
Prosječna starost stanovništva u Crnoj Gori je 37 godina, a u opštini Pljevlja 41.8 godina (40,4 – muškarci, 43,1 – žene), što je čini četvrtom opštinom sa najstarijim stanovništvom u državi (poslije Plužina, Šavnika i Žabljaka). Lokalni akcioni plan za mlade (2021) 6 Razlog tome je i velika migracija mladih ljudi u vece univerzitetske centre (Beograd, Sarajevo, Podgorica) i na primorje. Nacionalnu strukturu u Pljevljima čine: Crnogorci: 24.34%, Srbi: 57.07%, Bošnjaci, 6.91%, Muslimani: 5,65%, i Ostali 6.03%.*

* MONSTAT – Zavod za statistiku Crne Gore, Popis stanovništva, domacinstava i stanova u Crnoj Gori 2011.

2. ANALIZA STANJA

Mladi u ovoj opštini, na skali od 1 do 10, ocjenjuju sa 5.8 svoje zadovoljstvo životom u Crnoj Gori. Oni koji su dali ocjenu 5 ili nižu (a mogli su da navedu više ponuđenih odgovora), kao tri najznačajnija razloga ističu: **moгуćnost za zaposlenje (71%), nezadovoljstvo sveukupnim kvalitetom života (68%) i dostupnošću i kvalitetom različitih sadržaja u opštini (24.6%).** Najveći dio mladih želi ili razmišlja o odlasku iz svog grada (47.8% – da, 36.9% – ne, 15.3% – ne zna ili odbija da odgovori). Na pitanje o napuštanju Crne Gore – 23.5% želi da napusti, 60.2% ne želi da napusti, 16.3% ne zna ili odbija da odgovori na ovo pitanje.

Među mladima koji žele da napuste Pljevlja, kao glavni razlozi se ističu nemogućnost zaposlenja mladih nakon obrazovanja, nedovoljna mogućnost napredovanja za mlade ljude i nedostatak kulturnih, zabavnih, sportskih dešavanja (Grafik 5). Osim toga, gotovo polovina mladih (**45% ispitanika**) smatra da su u opštini problem i izražene društvene tenzije.

Grafik 4: Razlozi zbog kojih mladi žele da napuste svoju opštinu

Nešto više od polovine mladih (65.9%) stiže obrazovanje u svojoj opštini, dok 34.1% njih stiže obrazovanje u drugoj opštini. U ovom slučaju, njih 80.4% živi u domu, 11% iznajmljuje smještaj, a 3.3% njih putuje od kuće. Procenat mladih koji su još uvijek u školovanju i onih koji su paralelno i radno angažovani je 6.9%, a procenat mladih koji su radili na sezonskim poslovima je 29.6%.

*Istraživanje i procjena lokalnih politika koje se odnose na mlade i percepcije/potrebe mladih u 15 lokalnih samouprava UNDP

Tokom rada na Lokalnom akcionom planu za mlade 2023-2024,shodno neformalno održanim sastancima i odgovorima na zahtjeve za dostavljanje informacija u cilju prikupljanja ideja i aktivnosti iz oblasti djelovanja i rada sa mladima, Sekretarijat za sport i mlade je došao do problema, prioriteta i potreba mladih.

Kao najveće probleme ističemo:

- nedostatak vannastavnih sadržaja koji odgovaraju interesovanjima mladih
- nedostatak obrazovnih ustanova i različitih smjerova u postojećim školama
- nedostatak kulturnih sadržaja
- negativan uticaj društva i okoline, usmjeravanje na poroke kao što su pušenje i kockanje
- predrasude prema različitostima
- pretjerana upotreba interneta
- nezainteresovanost za obrazovanje
- nedovoljno prilika za neformalno obrazovanje
- neinformisanost o reproduktivnom zdravlju
- nedovoljno sadržaja za kreativno provođenje slobodnog vremena
- nezaposlenost kod mladih
- nedovoljno prilika za obavljanje stručne prakse

- Negativan uticaj fizičkog i verbalnog nasilja

Kao prioritete, izdvajamo sljedeće:

- poboljšanje obrazovanja, unapređenje školskog sistema
- veća informisanost i uključivanje u život društva
- veći broj kulturnih sadržaja koji odgovaraju senzibilitetu i potrebama mladih
- mogućnost kreativnog provođenja slobodnog vremena
- mogućnost za sticanje neformalnog obrazovanja

Kao konkretne potrebe mladih ljudi, izdvojili smo sljedeće:

- postojanje aktivnog bioskopa
- pokretanje volonterskih akcija
  - amaterska sportska dešavanja
  - škole stranih jezika
  - uljepšavanje izgleda grada – grafiti, murali
- organizovanje radionica i seminara na različite teme
- tematske filmske večeri-videodrom
- predavanja stručnih osoba, koja odgovaraju potrebama i interesovanjima mladih
- pokretanje omladinskog radija
- muzički festival
- formiranje Savjeta mladih

2.1. Obrazovanje

Formalno obrazovanje

U opštini Pljevlja postoji 14 matičnih osnovnih škola. Na gradskom području Pljevalja se nalaze tri matične devetogodišnje škole: OŠ „Ristan Pavlović”, OŠ „Boško Buha” i OŠ „Salko Aljković”, a ostalih 11 kao područna odjeljenja se nalaze na seoskom području : Mataruge, Šula, Gradac, Kosanica, Maoče – Vrulja, Kruševo, Bobovo, Odžak, Kovačevici, Srđanov grob i Boljanici. U Pljevljima postoji i škola za osnovno muzičko obrazovanje. U svim školama su formirani savjeti roditelja i zajednice učenika.

Sistem inkluzivnog obrazovanja, koji se odnosi na uključivanje djece i omladine sa smetnjama u razvoju u redovan sistem obrazovanja sprovodi se i u opštini Pljevlja usmjeravanjem djece u odgovarajuće obrazovne programe , a u Osnovnoj školi „Boško Buha“ postoji specijalno odjeljenje.

U Pljevljima postoje dvije srednje škole:

- Gimnazija “Tanasije Pejatović”, koju u školskoj 2022/2023 pohađa 269 učenika/ca
- Srednja stručna škola, koju u školskoj 2022/2023 pohađa 648 učenika /ca

Neformalno obrazovanje

Neformalno obrazovanje je izvaninstitucionalno obrazovanje u kojem su obrazovne aktivnosti organizovane i planirane, podstiču individualno i društveno učenje i sticanje različitih vještina i znanja, te razvoj stavova i vrijednosti. Stanje u Pljevljima na ovom polju je slično stanju u Crnoj Gori, ali i državama iz okruženja: postoje nevladine organizacije koje se bave neformalnim obrazovanjem, čije su ciljne grupe mladi ljudi.

Informalno obrazovanje

Informalno obrazovanje obuhvata razmjene znanja u okviru porodice, među prijateljima, putem mass medija, interneta, knjiga. Mladi su u Pljevljima, kao i u Crnoj Gori u prilici da svakodnevno primaju informacije putem mass medija, interneta, knjiga, udruženja, rada u grupi i slično. Ovaj vid obrazovanja nije dovoljno istražen i njemu se ne pridaje dovoljno pažnje.

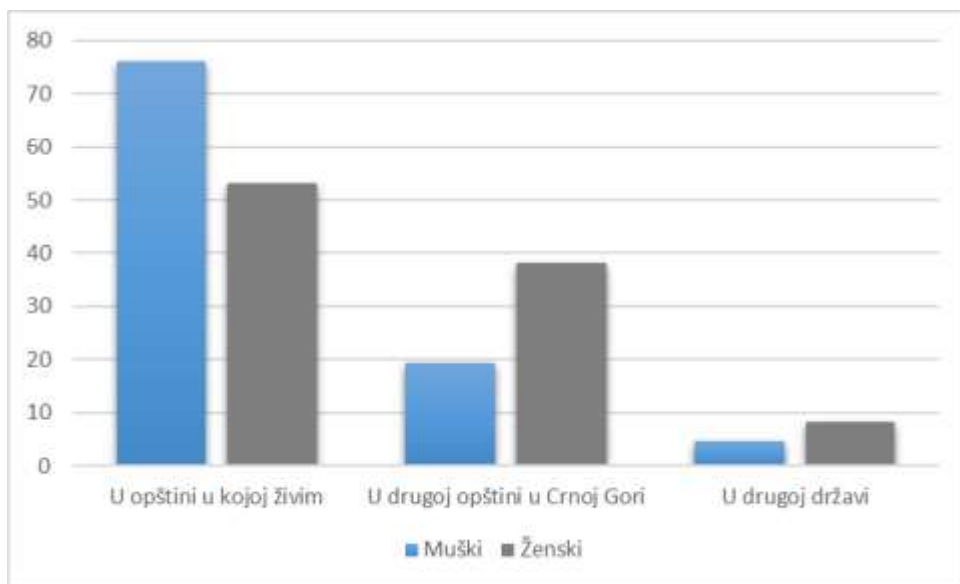
Stipendiranje učenika i studenata

Odlukom o stipendiranju studenata uređuju se uslovi, kriterijumi i način dodjele stipendija najboljim studentima koji imaju prebivalište na teritoriji opštine Pljevlja, prava i obaveze davaoca i korisnika stipendije, kao i druga pitanja od značaja za stipendiranje studenata na javnim i privatnim ustanovama visokog obrazovanja. Stipendiranje se vrši se jednom godišnje putem Javnog Konkursa koji raspisuje i objavljuje organ lokalne uprave nadležan za poslove obrazovanja na predlog Komisije za stipendiranje studenata koju imenuje starješina organa lokalne uprave nadležnog za poslove obrazovanja.

2.2. Zapošljavanje

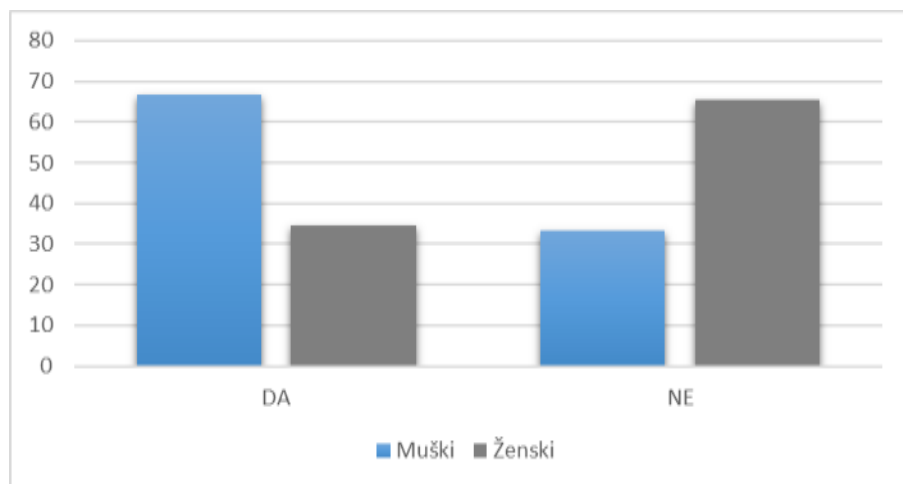
Kada su u pitanju preferencije povodom pronalaska zaposlenja, najveći broj mladih traži zaposlenje unutar velike privatne firme, a potom u okviru državne uprave ili institucije. Najmanje mladih razmišlja o radu u NVO ili u nekoj drugoj neprofitnoj organizaciji (0%) i lokalnoj upravi ili instituciji (0.9%).

Dodatno, mladi u Pljevljima najviše bi željeli da se zaposle u svojoj opštini (63.2%), a potom u drugoj opštini (30.2%). Među mladim ženama prisutna je veća spremnost za pronalaskom posla u drugoj državi (Grafik 6).

Grafik 6: *Preferencije mladih za zaposlenje prema lokaciji, po polu*

Jedna trećina mladih ispitanika u Pljevljima (30.1%) radi na poslu koji ne odgovara ili oblasti njihovog školovanja/studiranja, ili nivou stečenih kvalifikacija, ili oblasti njihovog školovanja/studiranja. A najveći procenat mladih radi u trgovini i uslužnim djelatnostima (39.8%). Najčešći razlog za nezadovoljstvo radnim mjestom je mala plata (46.9%) i to što im se ne plaća pun iznos poreza i doprinosa (19.3%).

Grafik 7: *Da li mladi aktivno traže posao, po polu*

Najveći broj mladih je trebalo više od godinu dana da nađe posao (61.8%), a samo njih 7.1% se odmah zaposlilo. Nezaposleni mladi ljudi većinom **jesu prijavljeni na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (93.4%),** a oni koji nisu, kao razlog navode da ne vide korist od registracije (61.8%) ili nisu upoznati sa mogućnostima koje nudi ZZZCG (38.2%). Mladi koji jesu prijavljeni, najčešće su na evidenciji između 1 i 3 godine (30.6%).

Mlade žene (100%) nisu upoznate sa mogućnostima koje nudi ZZZCG, a mladi muškarci ne vide korist od registracije (100%).

Nešto više od polovina ispitanika (65.8%) je odgovorilo da je tražilo posao u prethodne dvije sedmice, a oni koji nisu, smatraju da za njih nema posla (78.1%). **Ispitanici mahom nisu upoznati sa politikama i programima koje sprovodi ZZZCG u vezi sa zapošljavanjem (56.4%), kao ni sa politikama lokalnih vlasti sa ciljem unapređenja poslovnog ambijenta i mogućnosti za zapošljavanje (94.2%).** Kao glavne prepreke, ispitanici navode opšti nedostatak poslova (50.2%), loše radne uslove (22.3%), potrebnu vezu za zapošljavanje (21.2%), kao i to što je potrebna partijska knjižica (2.4%).

Ispitanici većinom tvrde da imaju prethodno radno iskustvo (59.2%), stečeno kroz sezonski posao (31.8%), obavljanje povremenih poslova (25.2%), kroz posao na određeno vrijeme (19.9%) i kroz posao na “crno“ (14.7%). Gledajući po polu, mlade žene su najviše iskustva stekle kroz sezonski posao (30.8%), a mladi muškarci kroz posao na određeno vrijeme (21.8%).

Više od polovina ispitanika ne ostvaruje nikakve prihode ličnim radom (65%, odnosno 68.8% mladih muškaraca i 60.3% mladih žena), a 32.6% da, privremenim radom za dnevnicu (28.3% mladih muškaraca, a 37.8% mladih žena). Samo 2.5% ispitanika ostvaruje prihode kroz rad na “crno“ (2.9% mladih muškaraca, a 1.9% mladih žena).

Mladi u Pljevljima ne razmišljaju o pokretanju sopstvenog biznisa (77.1%), samo 18.3% razmišlja o tome, a 4.7% ispitanika je već pokrenulo svoj biznis. Među ispitanicima koji ne razmišljaju o pokretanju sopstvenog biznisa, najveći udio imaju mlade žene (81.1%), a od onih koji razmišljaju o pokretanju sopstvenog biznisa, najveći udio imaju mladi muškarci (18.9%).

Ispitanici smatraju da im najviše nedostaje stručnost (38%) i hrabrost za preuzimanje rizika (20.7%) kako bi pokrenuli sopstveni biznis. Takođe, ispitanici institucionalnu i pravnu podršku ocjenjuju sa prosječnom ocjenom **4.23** (skala od 1 do 10), a podršku okoline u pokretanju biznisa **3.2**.

*Istraživanje i procjena lokalnih politika koje se odnose na mlade i percepcije/potrebe mladih u 15 lokalnih samouprava UNDP

Zapošljavanje je oblast koja je neophodna za normalan opstanak i funkcionisanje ljudi, spoj između pojedinca i posla, na osnovu kojeg on osigurava egzistenciju sebe kao pojedinca i druge ljude u okviru svoje porodice. Iako se mladi ljudi u Pljevljima suočavaju sa velikim brojem problema, većina stavlja nezaposlenost u sami vrh liste problema.

U poređenju sa prethodnim godinama, stopa zaposlenosti mladih u Pljevljima je u blagoj mjeri poboljšana, ali i dalje predstavlja jedan od glavnih problema odlaska mladih ljudi iz Pljevalja.

Po poslednjim podacima sa evidencije ZZCG, u Pljevljima se na evidenciji Biroa nalazi :

- 502 nezaposlenih mladih između 19-30 godina
- Broj nezaposlenih visokoškolaca 156
- 194 nezaposlenih mladih sa IV stepenom stručne spreme
- 78 nezaposlenih sa III stepenom stručne spreme

Ko se bavi zapošljavanjem u Pljevljima:

U Pljevljima postoji Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Biro rada Pljevlja, koji posreduje između poslodavaca i nezaposlenih i obavlja još niz aktivnosti koje se tiču zapošljavanja:

Programi aktivne politike zapošljavanja su:

- Program osposobljavanja visokoškolaca
- Program prekvalifikacije i dokvalifikacije
- Program sticanja ključnih vještina (kursevi engleskog jezika, računara i polaganja vozačkog ispita,
- Informaciono motivacioni seminari
- Program samozapošljavanja (krediti)
- Programi sezonskog zapošljavanja
- Osposobljavanje za samostalni rad
- Osposobljavanje za rad kod poslodavca (Javni radovi)
- Grant šeme za lica sa invaliditetom

Pored Biroa rada, u Pljevljima postoji i Agencija za zapošljavanje (ZOPT, Centar za obrazovanje i trening).

Ova Agencija se bavi organizovanjem obrazovanja odraslih za realizaciju programa iz oblasti stručnog, informatičkog, jezičkog i umjetničkog obrazovanja, kao i programom elementarnog funkcionalnog opismenjavanja odraslih. Osnovna djelatnost joj je posredovanje pri zapošljavanju, odnosno uspostavljanje komunikacije između poslodavca i lica koje traži posao, kao i realizacija projekata aktivne politike zapošljavanja. Agencija organizuje kurseve stranih jezika (engleski, ruski, španski, italijanski), obuke na računarima (osnovni i napredni kurs) i druge obuke za razna zanimanja.

2.3. Zdravlje, porodica i bezbjednost

Postoje dvije ustanove za ostvarivanje zdravstvene zaštite, a to su: Dom zdravlja i Opšta bolnica Pljevlja.

Pri Domu zdravlja postoji i Savjetovalište za polne bolesti, Savjetovalište za zdravu djecu, Jedinica za djecu sa posebnim potrebama, Savjetovalište za mlade u okviru kojeg postoji program za odvikavanje od pušenja, Savjetovalište za HIV (radi 3 puta nedeljno, po 4 sata), Savjetovalište za dijabetes i Savjetovalište za reproduktivno zdravlje, u okviru kojeg postoji škola za trudnice.

Pored navedenog postoji i Centar za mentalno zdravlje gdje se može dobiti podrška u vidu savjetovanja i osnaživanja.

Veliki doprinos u borbi protiv bolesti zavisnosti daje i Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti koja radi pri Sekretarijatu za sport i mlade opštine Pljevlja, koja u svom opisu rada se bavi informisanjem i edukacijom mladih i svih građana/ki o štetnosti upotrebe psihoaktivnih supstanci. Moramo napomenuti da postoji i veliki broj nevladinih organizacija koje sa različitog aspekta pristupa rješavanju problema mladih kada je zdravlje, porodica i bezbjednost u pitanju.

Problem koji se odnosi na zasnivanje porodice jeste i taj što su mladi ljudi uplašeni činjenicom da još o nekome treba da vode računa, pogotovo ako su nezaposleni. Mladi ljudi se plaše roditeljstva i obaveza koje ono povlači sa sobom: kako će se snaći u ulozi roditelja, da li mogu sve obezbijediti djeci i na koji način ih vaspitavati i voditi brigu o njima. Zbog obaveza i nastojanja roditelja da materijalno obezbijede svoju porodicu, porodični život biva zapostavljen: manje se ima vremena za zajedničke porodične aktivnosti koje odražavaju porodično zajedništvo, privrženost, bliskost, uzajamnu podršku i lojalnost. Sve to doprinosi gubitku porodične kohezije, povezanosti i identiteta. U Crnoj Gori je izjednačen status bračne i vanbračne zajednice, kao i status bračne i vanbračne djece.

2.4. Kultura

Kultura se odnosi na cjelokupno društveno nasljeđe neke grupe ljudi, to jest mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe, zajedničke ili društva, kao i na izraze tih obrazaca u materijalnim objektima. Rijec kultura potice od latinske rijeci colere, što je značilo: nastanjivati, uzgajati, štititi, poštovati. Nesporna je činjenica da opština Pljevlja ima izuzetan kulturni potencijal, kulturnu istoriju, baštinu i tradiciju. Prva Biblioteka je osnovana 1946. god., Muzej 1953., Pozorište 1948., Bioskop „Prvi Decembar“ 1946., KUD „Volođa“ 1944., Međurepublicka zajednica 1962., itd. Isto tako veliki broj uspješnih stvaralaca iz svih oblasti stvaralaštva koji žive i rade kako u

Pljevljima, tako i van Pljevalja, su dokaz o izvanrednom talentu koji ovaj grad posjeduje. Međutim, treba priznati da najveći usponi pljevaljske kulture pripadaju uglavnom pljevaljskoj prošlosti.

Javni interes u oblasti kulture na teritoriji opštine Pljevlja trenutno se ostvaruje kroz mrežu javnih ustanova čiji je osnivač Skupština opštine Pljevlja i koje se finansiraju iz Budžeta opštine: Narodna Biblioteka “Stevan Samardžić”, Umjetnička Galerija “Vitomir Srbljanović”, “Zavičajni Muzej”, koje su već godinama nosioci javnog kulturnog života opštine u skladu sa zakonskim propisima i osnivačkim aktima Skupštine opštine Pljevlja.

Pored navedenih institucija, kulturom se bavi i veliki broj nevladinih organizacija koje okupljaju mlade iz raznih oblasti: izdavačka djelatnost, škola za žičane instrumente, gluma, škola slikanja, ples, folklor, manekenstvo...

2.5. Mobilnost, informisanost i slobodno vrijeme

Pojam mobilnosti mladih podrazumijeva obrazovnu, kulturnu i turističku pokretljivost, kao i međunarodnu saradnju i razmjenu. Obrazovna mobilnost podrazumijeva kretanje studenata i predavača iz jedne institucije u drugu, često izvan granica sopstvene zemlje, kako bi se steklo neophodno dato obrazovanje ili praksa. Mladi iz Pljevalja najčešće odlaze za Podgoricu, Srbiju i Bosnu i Hercegovinu da studiraju, dok se tačan broj studenata koji odlaze van Pljevalja ne zna, niti broj mladih koji, nakon završetka studija ostaju da žive i rade u mjestima studiranja.

Kulturna mobilnost je izrazito nepovoljna i kulturni sadržaji su uglavnom privilegija mladih iz urbanih sredina. Mladi, koji žive u seoskim područjima, nemaju priliku da vide mnoge kulturne manifestacije. Istovremeno, usljed nepovoljne materijalne situacije, ovi mladi nisu u prilici da otputuju do gradova u kojima ima kulturnih dešavanja. Turistička mobilnost mladih u zemlji, i pored strateškog opredjeljenja Crne Gore da turizam postane osnovna privredna grana razvoja, nije na zavidnom nivou. Omladinski smještajni kapaciteti (hosteli, odmarališta, kampovi) iako postoje, nisu dovoljno promovisani, niti postoji plan njihovog korišćenja. Mobilnost mladih u Pljevljima je na nezavidnom nivou. Pokretljivost otežava loša materijalna i socijalna situacija mladih. Mladi novac najčešće troše samo na standardna putovanja, kao što su ljetovanja ili zimovanja, dok se o nekoj kulturnoj ili obrazovnoj pokretljivosti teško može govoriti. U velikoj većini slučajeva roditelji nisu u mogućnosti da finansiraju češća putovanja svoje djece, dok su ona, sa druge strane, vrlo često nemoćna da sama obezbijede sredstva. Mobilnost mladih osoba sa invaliditetom znatno otežavaju brojni razlozi:

nepostojanje prilagođenih prevoznih sredstava, neprilagođeni objekti... Mladi u Pljevljima smatraju da, iako postoji želja i interes za mobilnost, slabe su mogućnosti samih mladih i nivo informisanja o ovoj oblasti nije na zavidnom nivou.

Informisanje

Informisanje je često od ključnog značaja za participaciju, a pravo mladih na pristup informacijama o povoljnim prilikama i temama koje ih se tiču sve više stiče priznanje u zvaničnim evropskim i međunarodnim dokumentima, a ne samo u kontekstu lokalnog i regionalnog života. Da bi učestvovali u aktivnostima i životu svoje zajednice, ili da bi imali koristi od službi i pogodnosti njima namijenjenih, mladi moraju da znaju o njima. Učestvovanje u aktivnostima i projektima koji ih interesuju i koje sami organizuju često predstavlja korak u procesu kojim se podstiče njihov dublji angažman u zajednici, uključujući i njen politički život.

Mladima je potrebno da budu kvalitetno informisani o svojim pravima i mogućnostima, kao i o programima i uslugama koje im se nude.

U našoj opštini informisanošću građana bave se lokalna televizija: Javni radio-difuzni servis "Radio televizija Pljevlja" i jedan štampani medij odnosno "Pljevaljske novine".

Objavljuju se često radovi i prilozi mladih ljudi, od uspješnih literarnih radova na brojnim konkursima, preko reportaža i putopisa sa putovanja i ekskurzija do komentara i članaka mladih na određene aktuelne teme.

U Pljevljima je 2009. godine . otvoren Američki ugao, gdje mladi mogu da se informišu o studiranju u inostranstvu, uslovima za dobijanje stranih stipendija, mogu besplatno da koriste bogatu biblioteku i besplatan internet.

Mladi se uglavnom informišu putem interneta, preko facebook stranica, preko omladinskih organizacija. Opština Pljevlja, ustupila je prostorije za potrebe funkcionisanja Omladinskog servisa, dok administrativno tehničke poslove potrebne za redovno funkcionisanje omladinskih servisa, Ministarstvo obavlja preko angažovanog lica. Omladinski servis , čije se prostorije nalaze u okviru Sportskog centra "ADA", je mjesto gdje se mladi okupljaju, gdje mogu da koriste svoje slobodno vrijeme kao i mjesto gdje mladi našeg grada mogu naći informacije koje su im bitne. Omladinski klub vodi omladinski radnik/ca i trenutno ima oko 70 stalnih članova.

2.6. Operativni ciljevi Lokalnog akcionog plana za mlade

Operativni ciljevi za mlade koji su definisani ovim akcionim planom su proizvod participativnog procesa kroz koji je ovaj dokument nastao, kao i sinhronizacije sa nacionalnom Strategijom za mlade. Pored identifikacije lokalnih operativnih ciljeva, ovaj akcioni plan definiše aktivnosti koje treba sprovesti kako bi se definisani operativni ciljevi ostvarili, te aktere koji su zaduženi za njihovu implementaciju.

Lokalni akcioni plan za mlade definiše sljedeće operativne ciljeve na lokalnom nivou usaglašene sa ciljevima Strategije za mlade 2023-2027:

- **Unapređenje dostupnosti i efikasnosti lokalnih servisa i programa podrške za mlade pri tranziciji u odraslo doba**
- **Unapređene lokalne inicijative i programi koji podstiču angažovanje mladih u javnim poslovima, , s ciljem jačanja njihovih kapaciteta za participaciju u procesima donošenja odluka i razvoja lokalnih politika**
- **Razvijeni i implementirani integrisani programi i inicijative koje će omogućiti efikasniju saradnju između relevantnih sektora radi poboljšanja opšteg položaja mladih na lokalnom području.**
- **Uspostavljen i unaprijeđen mehanizam radi efikasnog koordinisanja procesa kreiranja, sprovođenja, praćenja i evaluacije omladinske politike**

3. FINANSIJSKI OKVIR

Sekretarijat za sport i mlade, kao sekretarijat koji je nadležan za sprovođene omladinske politike u opštini Pljevlja, budžetom je opredjelio 6000 eura za realizaciju aktivnosti iz lokalnog akcionog plana za mlade. Pored LAPM-a, sprovođenje omladinske politike se odvija kroz druge budžetske stavke , uz izdvojena sredstva preko 80 000eura, i to:

- Finansiranje inženjerske škole nauke
- Obilježavanje Dana mladih
- Sredstva za rad omladinskog kluba
- Sredstva za promociju mentalnog zdravlja
- Mjesec Filma za mlade

- Prevencija vršnjačkog nasilja
- Podrška mladim stvaraocima
- Projekat Ritam Evrope
- Promocija volonterizma mladih
- Podrška mladim bračnim parovima
- EYCA omladinska kartica i mnoge druge.

4. AKCIONI PLAN

Operativni cilj 1: Razvoj održivog i kvalitetnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Unapređenje dostupnosti i efikasnosti lokalnih servisa i programa podrške za mlade pri tranziciji u odraslo doba						
	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Promocija omladinskih servisa među mladima	Lokalna samouprava NVO	I kvartal	Odštampano 200 flajera i brošura 1 emisija na TVPV 2 posjete srednjim školama Info dan	500 eura	Budžet opštine Pljevlja
2.	Napraviti godišnji plan rada omladinskih servisa u konsultaciji sa mladima	Lokalna samouprava Škole NVO	I kvartal	Napravljen godišnji plan	1000 eura	Budžet opštine Pljevlja Donatori
3.	Subvencije za rješavanje stambenog pitanja mladih bračnih	Lokalna samouprava	I kvartal	20 mladih porodica, dobitnika	40 000 eura	Budžet, Lokalna samouprava

	parova			subvencija za kupovinu stana/kuće		
4.	Obezbjediti bolje uslove za rad omladinskog servisa, nabavkom potrebne opreme za rad i funkcionisanje istog	Lokalna samouprava	II kvartal	Povećan broj mladih koji će posjećivati omladinski servis	2 800 eura	Budžet opštine Pljevlja
5.	Organizovati studijske posjete u cilju razvoja mobilnosti učenika i uspostavljanju ekosistema za omladinski rad	Lokalna samouprava, NVO sektor	IV kvartal	Organizovana studijska posjeta za 20 mladih	3 000 eura	Lokalna samouprava
6.	Organizovanje edukativnih radionica na temu medijske i informacijske pismenosti	Lokalna samouprava NVO Škole	III kvartal	20 mladih koji su prošli obuku 2 radionice	1 000 eura	Lokalna samouprava Donatori (NVO)
7.	Promocija EU fondova za mobilnost mladih na lokalnom nivou	Lokalna samouprava NVO UNDP	III kvartal	2 promocije	2 000 eura	Lokalna samouprava Donatori (NVO)
8.	Obezbjediti pristupačnost sadržajima iz oblasti kulture i nauke, kao i pristup dešavanjima omladinskog servisa mladim ljudima sa ruralnog područja	Lokalna samouprava	I–IV kvartal	Sprovedene smjernice za pristup	1500 eura	Lokalna samouprava

Operativni cilj 2: Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni u kreiranje i sprovođenje javnih politika

Operativni cilj (na lokalnom nivou): Unapređene lokalne inicijative i programi koji podstiču angažovanje mladih u javnim poslovima, s ciljem jačanja njihovih kapaciteta za participaciju u procesima donošenja odluka i razvoja lokalnih politika

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja

			realizacije			
1.	Promocija Lokalnog akcionog plana za mlade 2024	Lokalna samouprava	I kvartal	Održan info dan	500 eura	Lokalna samouprava
2.	Pokrenuti lokalne radio-televizijske emisije koje se bave mladima	Lokalna samouprava NVO RTV Pljevlja	III kvartal	Obezbjeđen radio/tv prostor posvećen mladima	2 000 eura	Lokalna samouprava RTV Pljevlja
3.	Obilježiti Dan mladih 12 avgust	Lokalna samouprava, NVO, omladinski servis	III kvartal	Obilježen dan mladih	3 000 eura	Lokalna samouprava, donatori, državni budžet
4.	Organizovanje radionica na temu učešća mladih u društvu	Lokalna samouprava, NVO, omladinski servis	II kvartal	2 radionice o učešću mladih Minimum 20 učesnika po radionici	1 000 eura	Lokalna samouprava, donatori, državni budžet
5.	Organizovanje radionica na temu pisanja projekata i sticanja vještina potrebnih za upravljanje organizacijom	Lokalna samouprava, ZZZCG NVO Omladinski servis	IV kvartal	30 mladih koji su prošli obuku 2 radionice	2000 eura	Lokalna samouprava, donatori, državni budžet
6.	Promocija volonterizma među mladima	Lokalna samouprava, Škole NVO Omladinski servis	II kvartal	50 volontera	1200 eura	Lokalna samouprava, Državni budžet
7.	Akcija napunimo police knjigama, sakupljanjem i kupovinom knjiga koje će biti donirane biblioteci i školama	Lokalna samouprava Škole Omladinski servis Biblioteka „Stevan Samardžić“	II kvartal	2 akcije 100 udžbenika/knjiga	500 eura	Lokalna samouprava
8.	Obuke javnih službenika za korišćenje smjernica	Lokalna samouprava NVO	I- IV kvartal	5 obuka	500 eura	Lokalna samouprava

	za informisanje, učešće mladih i dizajn programa i servisa po mjeri mladih					
9.	Promocija pozitivnih primjera mladih koji doprinose promjenama u svojoj zajednici	Lokalna samouprava RTVPV NVO	II – III kvartal	Snimljene 3 emisije 50 objava na portalima, društvenim mrežama i you tube kanalima lokalnih medija	1 000 eura	Lokalna samouprava
10.	Sprovesti akcije u zajednici u organizaciji mladih koji rade na razvoju volonterizma i solidarnosti a u saradnji sa omladinskim i drugim servisima	Lokalna samouprava Škole NVO Omladinski servisi	III – IV kvartal	Organizovane minimum 2 akcije	1200 eura	Lokalna samouprava

Operativni cilj 3: Ostvarivanje međuresornog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih

Operativni cilj (na lokalnom nivou): Razvijeni i implementirani integrisani programi i inicijative koje će omogućiti efikasniju saradnju između relevantnih sektora radi poboljšanja opšteg položaja mladih na lokalnom području.

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak realizacije	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja
1.	Organizovati radionice na temu izrade murala i crtanja karikatura	Lokalna samouprava Galerija „Vitomir Srbljanović“	II kvartal	2 radionice	1000 eura	Lokalna samouprava
2.	Organizovati festival umjetnosti – „predstavljanje	Lokalna samouprava Galerija „Vitomir Srbljanović“	III kvartal	1 festival 20 mladih	2 000 eura	Lokalna samouprava, Partneri

	mladih likovnih stvaralaca“					
3.	Instaliranje javnih skulptura, murala i instalacija	Lokalna samouprava NVO Galerija „Vitomir Srbljanović“	I – IV kvartal	2 skulpture 4 murala	2500 eura	Lokalna samouprava
4	Sprovođenje Erasmus programa	Opština Pljevlja Kreativni hub	I – IV kvartal	1 uspješno realizovan projekat	1000 eura	UNDP
5.	Organizovati besplatne škole retoričkih i debatnih vještina	NVO sektor Omladinski servis Lokalna samouprava	III kvartal	1 škola 3 modula 30 učenika	1000 eura	Lokalna samouprava
6.	Medijska kampanja o zdravim stilovima života	Kancelarija za prevenciju narkomanije, NVO, Centar za socijalni rad, škole, Dom zdravlja	I-II kvartal	Sprovedena 1 medijska kampanja, 3 emisije, 2 intervjua u jutarnjem programu	500 eura	Lokalna samouprava partneri
7.	Organizovanje radionica na temu vršnjačkog nasilja, nasilja u porodici, radionica na temu bolesti zavisnosti	Lokalna samouprava, NVO Škole Uprava policije – PJ Pljevlja	II-III kvartal	3 radionice Minimum 30 mladih uključenih u radionicu	1000 eura	Lokalna samouprava
8.	Organizovati radionice na temu planiranja porodice	Lokalna samouprava,NVO sektor, Centar za socijalni rad, Dom zdravlja	II kvartal	2 radionice, minium 15 mladih uključenih u radionicu	1000 eura	Lokalna samouprava

Operativni cilj 4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike

Operativni cilj (na lokalnom nivou): Uspostavljen i unaprijeđen mehanizam radi efikasnog koordinisanja procesa kreiranja, sprovođenja, praćenja i evaluacije omladinske politike

	Aktivnost	Nosioci aktivnosti	Početak realizacije/Završetak	Indikatori	Finansijska procjena	Izvor finansiranja

			realizacije			
1.	Izrada LAPZM	Lokalna samouprava	I-IV kvartal	Formirana radna grupa Formirane fokus grupe Organizovana javna rasprava Izrađen LAPZM		Lokalna samouprava
2.	Učešće mladih u izradi Nacrta Budžeta opštine Pljevlja za 2025 godinu	Lokalna samouprava NVO Škole Omladinski servisi	IV kvartal	Najmanje 3 člana RG učestvuje u izradi Budžeta Konsultovano 30 mladih prilikom izrade Nacrta Budžeta Sastavljeni i upućeni predlozi Za Budžet 2025.	500 eura	Lokalna samouprava

5. MONITORING I EVALUACIJA

Sekretarijat za sport i mlade opštine Pljevlja, kao nadležni sekretarijat za sprovođenje omladinske politike, shodno postavljenim operativnim ciljevima na lokalnom nivou, vršiće monitoring i evaluaciju ovog plana.

Shodno članu 14. Zakona o mladima, Sekretarijat za mlade i sport će dostaviti godišnji izvještaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za mlade Ministarstvu, najkasnije do 15. februara tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Pored toga, ukoliko Ministarstvo bude zahtjevalo, sekretarijat za sport i mlade može dostaviti i periodične izvještaje o realizaciji.